

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Donationibus inter Virum & Vxorem, & de dote post diuortium
restituenda. Tit. XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

De Donation.inter Virum, &c. Tit. XX. 607

Pontifex significare neminem ex ea Ecclesia fuisse eatus conuerfum, est enim illud falsum, & contra manifesta text. verbain princ. ibi, conuerforum, sed illud demum vult Pontifex quod qui vsque ad illud tempus post conuerfionem sic contraxerant vtantur Matrimonio per dispensationem, qui vero deinceps contraxerint post conuerfionem, careant dispensatione illa, & ideo præcipit Episcopo, vt illis deinceps tale Matrimonium interdicit, quo pacto text. hic veram continet dispensationem, & intelligitur à Paris. in effectu conf. 68. n. 25. i. lib. 4. quamvis ab eo recedat Con. vbi supra non percipiens vltima verba textus.

Iuxta legem Mosaicam. Ergo Indei non vtuntur nostris legibus, de quo vide Tiraq. de iure primog. q. 66. n. 22. & 25.

De Donationibus inter Virum & Vxorem, & de dote post diuortium restituenda.

TIT. XX.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præp. Alex. de Neno, Palat. Durand. in breuiario aureo iuris Canon. fol. 131. & in speculo iuris, sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. tit. Decret. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. fol. 1. 8. Petr. de Raucenna in compend. iuris Canon. Martin. Mefnart. in epitome Decretal. fol. 168. Dan. Venat. in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 583. Goffr. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germon. in paratilis ad quinque libros Decret. nouissimè Ioan. Honor. lib. 4. finem in Decret. Barthol. Carthag. in expost. tit. iuris Canon. omnes sub hoc tit.

De Materia huius tit. vide apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 4. tit. 65. vbi patens meus, & apud Castellanos l. 4. cum seqq. tit. 11. p. 4. vbi Gregor. & l. 9. tit. 9. lib. 5. noue recog. vbi Azened. Scipion. Gentil. in speciali tract. de donat. inter vir. & vxor. Duen. reg. 2. 21. Kircho. Soar. Bellacom. & alios tom. 1. commun. opinion. tit. 10. lib. 5. pag. 733. Ant. Gom. var. tom. 2. c. 4. n. 23. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 799. Cenal. com. contra commun. q. 12. Card. Mantie. de tacitis, & ambig. conuent. com. 2. lib. 2. 1. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 1. Molin. de inst. tract. 2. disp. 286. cum seqq. Less. eod. tract. lib. 2. c. 18. dub. 12. Sanch. de Matrim. lib. 6. Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 25. n. 158. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 11. de donat. c. 10. de donat. inter vir. & vxor. Reb. de oblig. iust. p. 2. lib. 1. q. 8. n. 44. cum seqq. lib. 1. q. 13.

SVM MARI VM.

- 1 Matrimonio ex causa licita separato dos est vxori restituenda, & n. 2.
- 2 Matrimonio ex causa licita separato in Regno Portugallie debent omnia bona diuidi inter virum, & vxorem pro dimidia parte.
- 3 Obicitur contra text. conclusionem.
- 4 Dos restituenda est vxori, vbi fit separatio culpa mariti, non vero sua ipsius.
- 5 Dos vt per maritum restituatur vxori, necessarium est, quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata.

- 7 Intellectus quem præstat gloss. i. ad hunc textum, an sit verus, ostenditur.
- 8 Maritus habet priuilegium vt si condemnetur ad restituendam dotem vxori, teneatur solum quatenus facere potest.
- 9 Verba quod maritus non conueniatur vltra quam facere possit, quid significent, ostenditur.
- 10 Priuilegium, quod maritus non teneatur vltra quam facere potest, ab eo remitti non potest.

C A P. Mulieres. I.

Matrimonio ex causa licita separato dos est vxori restituenda. Colligunt ex Ordin. Abb. aniq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Præp. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 121. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 601. remissive Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 21. de dote post diuort. restituenda c. 1. & est post Concil. Lateran. sub Alex. 111. p. 50. c. 46.

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Segur. in repet. vnam ex familia, §. si fundum, n. 39. ff. de legat. 2. Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 54. num. 10. Couar. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. num. 26. Gutier. canon. lib. 1. c. 24. num. 14. & de iuram. confirm. part. 1. cap. 1. n. 61. D. Barbosa. in rub. ff. soluto matr. p. 2. n. 39. cum seq. Vnde data culpa in marito superueniente morte vxoris, neque dos, neque dotis lucrum eidem coniugi competere potest. Roland. conf. 50. n. 4. vol. 1. Alex. in l. si cum dote §. fin. autem. n. 10. ff. soluto matr. Socin. iun. conf. 2. in fin. lib. 1. Roland. de lucro dotis q. 68. n. 8. eo enim ipso quod dos est restituenda ob dissolutionem Matrimonij post separationem thori, omnia accessoria in consequentiam, & dependentia à prima causa subsistere non possunt. Alexand. de Neuo conf. 18. in 2. dub. Dec. resp. 52. num. 51. lib. 1. Seraphin. decis. 1308. n. 2. Rot. in Auxinnana dotis 17. Iuny 1619. coram R. P. D. meo Pirotano.

De iure vero nostri Regni Lusitania vbi de consuetudine celebratur contractus Matrimonij per charitatem medietatis, iuxta Ordin. Regiam lib. 4. tit. 46. in princ. illo separato ex causa licita quoad thorum auctoritate Ecclesiæ pro dimidia parte diuidi debent omnia bona, ita vt dimidia remaneat penes vnum, altera vero dimidia retineat sibi alter, quia ratione mutue societatis, quæ tacite inter coniuges videtur contracta in illo Regno, prædicta pars bonorum diuerfenti est acquisita, quam per diuortium etiam sua culpa factum non amittit, quia ex causa veluti onerosa ad eum pertinet, ita post Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 34. n. 10. tradit D. Barbosa d. p. 2. rubr. n. 48. & 61. faciunt quæ ad hoc propositum relolunt Couar. de sponsal. lib. 2. c. 1. n. 8. ad finem, Pinel. in l. 2. C. de bonis mat. p. 1. n. 37. Gutier. canon. lib. 1. c. 24. n. 14. Matienf. l. 5. gloss. 9. in 1. tit. 9. lib. 5. noue recog.

Verum contra principalem textus conclusionem obicitur ab aliquibus quod vbiunque Matrimonium ex causa adulterij separatur, sic separatio ex causa licita, cum licite possit coniux propter adulterium adulterum coniugem à sua cohabitatione dimittere, iuxta text. in cap. dixit Dominus 32. q. 1. cap. Apostolus 32. q. 7. cum similibus, & tamen Matrimonio ex causa adulterij separato non est dos restituenda vxori, cap. plerumque, infr. hoc tit.

Quare facienda est differentia inter casum in quo contingit separatio culpa vxoris, & inter casum in quo contingit culpa mariti, ita vt in illo, in quo propter culpam mariti fuerit Matrimonium iudicio Ecclesiæ

- cleria quoad thorum, & mutuum cohabitationem separatim, sit vxori tota dos restituenda, quod est casus de quo loquitur text. in presenti; in alio vero ubi separatim sit culpa ipsius vxoris, veluti ob adulterium ab ea commissum, in quibus terminis loquitur d. cap. pleniusque, tunc restitutio dotis ei facienda non est, & ita illa iura intelligunt, & conciliant Ripa d. l. n. 3. Vincent. de Franch. p. 2. decis. 244. n. 3. Palat. ubi proximè, D. Barbosa d. p. 2. rubr. n. 39. & seq. & in l. maritum 13. n. 43. ff. soluto matrim. Nam ubi Matrimonium culpa vxoris auctoritate Ecclesie fuerit separatim nec dotem, nec alimenta durante causa diuortij maritus vxori restituere, aut prestare tenetur, Roland. conf. 50. n. 6. lib. 1. Garc. de expens. cap. 13. n. 56. D. Barbosa d. p. 2. rubr. n. 47. & in l. si ab hostibus, §. fin. mun. 38. ff. soluto matrim. Si tamen neque viri nec vxoris culpa diuortium contingit, & factum est ad tempus, vxori dos non est restituenda, nec procedit decisio huius textus iuxta ea quae tradunt Perez l. 4. tit. 4. lib. 5. Ordin. Lara in l. si quis à liberis, §. si quis ex his num. 37. ff. de liberis agnosc. si vero in perpetuum factum est, videntur tacitum pactum coniuges inire, ut quilibet eorum alteri restituat, quod ab eo accepit, ut per Segura in d. §. sed si fundum, n. 38. D. Barbosa d. p. 2. rubr. n. 56.
- 6 Separata.] Notatur ad hoc quod ut dos per maritum restituatur vxori, necessarium est quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata, ut per Nouell. de dote special. 11 n. 7. D. Barbosa d. p. 2. rubr. n. 41. & seq.
- 7 In gloss. 1. Hec glossa asserit text. in presenti esse intelligendum de Matrimonio putativo, quod detecto impedimento irritum iudicatur, ut per Abb. hic n. 4. Couat. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. n. 26. Camp. de dote 3. part. q. 238. Tiraq. l. ult. comm. gloss. 8. n. 260. Valdes. in addit. ad Xuar. ad l. 1. tit. de las ganancias, lib. 3. fori n. 9. pag. 12. Qui quidem intellectus licet in se verus sit, non conuenit literæ eius text. cum ipsius generalitatem restringat, ut patet ex verbis ibi, quilibet iusta causa, & ibi, proprius viris, quæ verba non de putatis viris, qui proprii viti non sunt, sed de veris coniugibus sunt intelligenda.
- 8 In gloss. Totam 2. ibi, alias in quantum facere potest. Notatur ad hoc quod maritus habet privilegium, ut si condemnatur ad restituendam dotem vxori, non debet in solidum in eius bonis fieri executio, sed solum quatenus facere potest, quod aperte probant text. in l. maritum 13. ff. soluto matrim. l. patronus 17. l. non tantum 20. ff. de re iudic. cum similibus, resoluunt Camp. de dote p. 3. q. 238. cum seq. D. Barbosa in d. l. maritum.
- 9 Molin. de iustit. tract. 2. disp. 442. n. 5. Quid autem significant ea verba, quod maritus non conueniatur ultra quam facere potest, vide D. Barbosa d. l. maritum, n. 5. cum seqq. & n. 100. Molin. d. tract. 2. disp. 415. n. 3. cum seqq. & n. 8. cum seq.
- 10 In ead. gloss. ibi, et si maritus, &c. Notatur ad hoc quod huiusmodi privilegium non potest à marito renuntiari, cum enim sit inductum ob illam eximiam reuerentiam, quæ maritis debetur, esset prædicta renuntiatio contra bonos mores, ut ait text. in l. alia, §. eleganter ff. soluto matrim. ubi latè D. Barbosa à n. 1. Couat. in cap. quamvis, p. 2. in princ. n. 8. Gom. tom. 2. var. c. 11. n. 53. Lara in l. si quis à liberis, §. sed si filius, n. 94. ff. de liberis agnosc.

SYMMARIUM.

- 1 Matrimonio soluto cogitur vir, dotem restituere, & bona diuidere, quæ communiter eis obuenerunt.

- 2 Matrimonio soluto ultra dotem est restituenda mulieri dimidia pars bonorum, quæ constante Matrimonio fuerunt acquisita.
- 3 Societas vera, & propria, an sit contracta de iure communi inter virum, & uxorem, questio dubia.
- 4 Partem affirmatiuam, ac prouide inter coniuges attentum iure communi lucra constante Matrimonio acquisita esse communicanda, quæ Doctores tenent, referuntur.
- 5 Pars negatiua verior, & receptior.
- 6 Contrarius partis affirmatiue respondetur.
- 7 Societas vera, & propria non contrahitur inter coniuges, etiam ubi adest consuetudo, seu statutum, et inter coniuges simpliciter contrahentes bona communiceantur.
- 8 Renuntiare possunt contrahentes Matrimonium communicationem etiam inductam, & statum legum, seu statum eam inducentibus.
- 9 Coniuges putatiui communicant bona inter se iuxta statuti huiusmodi communicationem permittentem.
- 10 Pactum tempore contracti Matrimonii, quod nullo non teneatur soluere debita mariti, etiam contracta constante Matrimonio, valida est.

CAP. Significauit. II.

Urban. III.

Coniuges quando ex licita causa solemniter separantur, maritus cogitur censuris, nisi aliquid obstat, restituere dotem, & partem rerum communium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. 23. aut. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Prepos. Alex. de Nemo. Canis. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. tit. 1. par. 1. pag. 121. Alagona in compend. iuris Canon. par. 1. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Aut. Aug. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 2. c. 3.

Collige ex text. soluto Matrimonio ultra dotem esse mulieri restituendam dimidiam partem bonorum, quæ constante Matrimonio fuerunt acquisita, idque ratione tacite societatis inductæ inter coniuges, per quam omnia lucra eo tempore acquisita inter eos generaliter communicantur, de quo vide Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 61. in princ. Montan. l. 1. tit. 3. lib. 3. fori. Callan. in consuet. Burgun. rubr. 4. §. 2. n. 5. Mod. in rubr. ff. pro socio, in fin. Couat. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 1. n. 5. & lib. 3. var. c. 19. n. 2. Gom. l. 50. Taurin. 69. Spin. in specul. stat. gloss. 18. n. 4. in fin. & n. 5. Garc. de coniugali acquisitione, n. 30. Gam. Lufir. decis. 314. n. 2. & 5. Valdeca. sult. 103. n. 1. & 2. de partitione. c. 5. n. 4. Cabed. Lufir. decis. 150. n. 4. p. 1.

Questio est maximè controuersa utrū attentum iure communi inter virum, & uxorem sit contracta vera, & propria societas, per quam lucra constante Matrimonio quæ sita ad inuicem inter eos communicantur? in qua questione pro affirmatiua parte facit text. in presenti, deinde text. in cap. cum societas 17. q. 2. quorum iurium auctoritate hanc partem, immo inter coniuges attentum iure communi lucra constante Matrimonio quæ sita esse communicanda, & dari inter eos eodem contractu societatis, tenent Palat. d. §. 61. in princ. & §. 65. n. 12. Callan. d. §. 2. n. 1. Ludou. Gomez §. actiones, n. 12. Instit. de actio. Didac. Seg. in prælat. paruo de bonis lucrandi constante Matrimonio, n. 7. ff. in l. unum ex familia, §. sed si fundum, n. 14. ff. de leg. 2. Gam. d. decis. 314. n. 4. & alij citati sup. in principali text. conclusione.

Verum contraria sententia verior est, & receptior, quæ docet non dari veram nec propriam societatem, attentum

De Donation. inter Virum, &c. Tit. XX. 609

attento iure communi tam Canonico, quam Ciuili inter coniuges, nec bona, seu lucra constante Matrimonio qualita inter eos communicari, quia nullibi in terminis iuris communis huiusmodi communicatio bonorum in vim societatis inducta reperitur inter coniuges: quare ita tenent Duaren. in rubr. solut. matrim. tit. de nupt. Conar. d. c. 7. §. 1. n. 5. & lib. 3. variar. c. 19. n. 3. Tell. l. 16. Tauri. n. 12. & 13. Pirrh. in consuetud. Arel. de societ. inter vir. & vxor. c. 1. n. 1. Pech. in tract. de testam. coniug. lib. 2. c. 1. n. 1. & 2. Matienf. l. 2. gloss. 1. num. 1. tit. 9. lib. 6. noua recop. Gutier. pract. lib. 2. q. 118. n. 5. & 6. Ioan. Garc. de expens. cap. 13. n. 14. & d. tract. de coniugali acquiesc. n. 30. & seg. Valac. d. cap. 5. n. 4. cum segg. & consult. 103. a princ. D. Barbol. p. 2. rubr. ff. solut. matrim. n. 47. ad finem, & in l. 1. p. 1. n. 33. & seg. & p. 4. n. 99. cum segg. & in l. diuortio, §. ob donationes, n. 1. ff. eod. latè & eleganter Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 65. nouè Ioan. Frideric. Solis in tract. de bonis constante matrim. acquisit. q. 8.

Qua sententia retenta non obstat text. in presenti, dum iubet fieri diuisionem eorum, quæ constante Matrimonio sunt acquisita, quia omnia responsione illorum, qui dicunt text. procedere de consuetudine illius loci, ommissa etiam aliorum responsione, quod scilicet societas expressè contracta fuerat per coniuges, quod ex illo nullo modo colligitur, planius intelligitur, ut procedat in bonis, quæ coniugibus communiter obuenerunt, vel quia constante Matrimonio marito, & vxori fuerunt donata, aut alio modo relicta, seu quia ex utriusque pecunia utriusque nomine empta sunt; qui intellectus literæ text. plurimum conuenit, non enim dicit dari hic societatem, & actionem pro socio competere, sed iubet diuisionem bonorum fieri, quæ etiam absque societate per competentem actionem in rebus communibus à iure conceditur, iuxta l. vi. sit. ff. pro socio, §. item, si inter. Insuper de oblig. que ex quasi contract. quem intellectum sequuntur gloss. ult. in presenti, & Abb. n. 3. Conar. Ioan. Garc. D. Barbol. & Valac. dictis locis. Minus obstat text. in d. cap. cum societas, & alij similes, in quibus coniuges socij appellantur, quia non intelliguntur de societate communicatiua bonorum, prout sunt ciuiles societates, sed de communicatione, & consortio omnis vitæ, & de communicatione diuini, & humani iuris, ut latè explicuit Iurisc. in l. 1. ff. de ritu nuptiarum, & de hac communicatione intelligitur illud Genes. mulier quam dedisti mihi sociam, &c.

Ampliabis, ut nec etiam stante lege, vel consuetudine secundum quam inter coniuges simpliciter Matrimonium contrahentes bona omnia communicantur, prout in regno Portugallie iuxta Ordin. Regiam lib. 4. tit. 46. adhuc enim inter coniuges vera, & propria societas non contrahitur, ut tenent Garc. & D. Barbola locis citatis, D. Marta in votis nouissimarum decif. voto 53. n. 14. Et insuper sunt huiusmodi leges municipales, aut statuta iuris communis correctoria, ac per consequens strictè intelligenda, ut docent Burg. de Pace q. 8. n. 24. Gutier. d. q. 118. num. 6. ad fin. Matienf. d. gloss. 1. n. 77. Franc. Molin. d. q. 66. num. 13. & stantibus huiusmodi legibus, seu statutis possunt coniuges declarare, ne huic communicationi sic locus, imo & inducta renuntiare, ut tenent Perez rit. 4. lib. 5. Ordinam. pag. 169. Mench. vsufreg. lib. 1. cap. 13. n. 6. Cald. Pereira in l. si curatorem. verbo sua facilitate, n. 7. D. Barbol. in l. si constante, in princ. n. 133. & in l. si ab hostibus, §. fin. num. 59. ff. sol. matrim. Rebell. de oblig. inst. part. 2. lib. 6. q. 1. num. 4. Gam. decif. 366. n. 4. Burg. de Pace q. 9. n. 9. Pinel in l. 1. p. 1. n. 36. C. de bonis mater. Franc. Molin. d. q. 65. n. 17.

Quam loco viri tenebat.] Notatur ad hoc quod stan-

te consuetudine, pacto, seu lege, per quam non solum lucra constante Matrimonio qualita, sed reliqua bona inter coniuges communicantur, & soluto matrimonio æqualiter diuiduntur, idem etiam obseruandum est inter coniuges putatinos, ita ut omnia circa veros coniuges statuta locum habeant in putatinis, ita Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 36. n. 2. Gom. l. 53. Tauri. n. 37. vers. extende secundò, ad fin. & n. 77. Cou. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 1. num. 7. Tiraq. post leges commub. gloss. 8. num. 270. Matienf. l. 2. gloss. 1. a. n. 4. tit. 9. lib. 5. noua recop. D. Barbol. in d. §. fin. n. 12. vers. ex qua inferitur, & n. 13. Azened. d. l. 2. n. 4. Ioan. Garc. de coniugali acquiesc. à num. 159. Ioan. Frider. Solis d. tract. q. 19. Stephan. Gratian. discep. forens. c. 12. o. n. 76. cum segg. Rebell. de obligat. inst. p. 2. lib. 6. q. 1. n. 19. latè Francisc. Molin. d. lib. 3. quest. 66. à princ. vbi n. 9. hoc verum intelligit quando coniuges contraxerunt in facie Ecclesiæ, & hodierno iure cum solemnitatibus requisitis à sacro Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrim. c. 1.

In gloss. Non est. Notatur ad hoc, quod valet pactum tempore contracti Matrimonij quoddam mulier non teneatur soluere debita mariti etiam contracta constante Matrimonio, ut per Matienf. d. l. 2. gloss. 1. n. 58. Perez rit. 4. lib. 5. Ordin. pag. 169. D. Barbol. in l. 1. ff. soluto matrim. p. 3. num. 62. vbi addit procedere etiam quamvis constante Matrimonio huiusmodi pactum celebratur, & citat Boër. decif. 244. n. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Delegatus ad causam Matrimonij, si ferat sententiam diuortij super restitutione dotis, potest pronuntiare, & n. 2.
- 2 Intellectus ad hunc text. præstatum.
- 3 Conditio ob causam, vel sine causa datur pro dote putatiua repetenda.
- 4 Maritus putatinus non habet dilationem ad solutionem dotis putatiua.

C A P. De prudentia. III.

Clem. III.

Vdex delegatus si ob impedimentum dirimens ferat sententiam pro diuortio, debet etiam sententiare pro tota dote restituenda secundum ius Canonicum, quia qui cognoscit de principali, debet cognoscere de accessorio, & incidenti. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Hostiens. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alexand. de Neuo, Canif. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 602. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. tit. de dote post diuortium restituend. cap. 1.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Hippol. sing. 589. Mant. lib. 1. dialog. 42. Gerard. sing. 38. Anton. Gom. l. 50. Tauri. n. 53. Nouel. de dote, part. 9. prim. 16. Azened. l. 10. num. 44. & seg. tit. 1. lib. 4. nouè recop. Molin. de inst. tract. 2. disp. 443. alt. Molin. de primog. lib. 2. cap. 15. n. 76. Gutier. pract. lib. 1. q. 44. m. 6. cum seg. & lib. 3. q. 29. n. 28. Cabed. Lufit. decif. 125. n. 3. p. 1. Sed videndū est quare index qui cognoscit de validitate Matrimonij, possit super restitutione dotis pronuntiare, contra decisionem text. in cap. causam, que 7. sup. qui filij sint legit. vbi deciditur indicem Ecclesiasticum, qui virtute rescripti Apost. principaliter de causa legitimitatis cognoscit, teneri relinquere Regi, seu potestati

testati seculari iudicium super possessione terrarum, idem probat text. in cap. tuam, sup. de ordine cognit. & inuat ratio l. 1. C. de ordine iudic.

- 3 Quare communis existimat ideo delegatum ad causam Matrimonij potuisse in presenti super restitutione dotis pronuntiare, quia causa dotis etiam principaliter mota est mixti fori, & bene poterat praeueniendo saecularem, de ea cognoscere, & super ea pronuntiare. Ita Innoc. Imol. Abb. & alij hic, Auster. de potestate Ecclesiae super laicos fallent. 2. 7. Gom. in cap. ult. num. 2. 2. de iudic. in 6. Ripa in l. 1. n. 48. ff. soluto matrim. Bald. Nouell. de dote. p. 9. privileg. 16. Perez l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinarum. Soar de Pace in pract. tom. 2. pralud. 2. n. 21. Sed hic intellectus convincitur ex litera huius text. ibi: Vos qui de Matrimonio principaliter cognovistis de dote, quae est causa incidens, accessorie cognoscere valuistis: ergo Ecclesiasticus index non alia ratione quam incidentia de dote cognovit, ut melius advertunt gloss. hic, verbo accessorie, Molin. d. cap. 1. §. n. 76. Palat. in repet. e. per vestras notab. 2. D. Barbol. in l. 1. p. 1. n. 46. ff. soluto matrim. ea scilicet ratione, quia causa dotis est aded coniuncta & connexa Matrimonio, cum illa sine hoc constare non possit, l. 3. ff. de iure dotium, index Ecclesiasticus indicando Matrimonium non valuisse merito, & consequenter debet iudicare dotem restituendam; quae necessaria dependentia non reperitur in hereditate, longè minus in restitutione terrarum, de qua in d. cap. causam quae, vide latius super intellectum huius text. quae diximus de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 84. n. 30. faciunt quae Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 8. n. 15.

- 4 Amplia locum habere huius text. conclusionem non solum quando plenarie, sed etiam quando summarie proceditur, quia etiam tunc index Ecclesiasticus de causa principali summarie cognoscens super temporali incidenter moto rectè pronuntiabit; cuius contrarium dicendum erit in laico, qui nec incidenter in causis summaris quoad Ecclesiastica negotia se potest intro-mittere, ut post Ioan. Andr. resoluit Dec. in c. 2. n. 24. de iudic. licet Rip. ibid. n. 13. Menoch. remed. 3. retin. n. 336. & Gutier. lib. 1. canon. c. 34. n. 46. securè existimat posse laicum iudicem cognoscere de causis Ecclesiasticis incidenter, unde inferunt posse in causa possessoria, quae summaria est, incidenter cognoscere, quod tamen falsum puto ex his, quae tradunt Dec. ubi supra, Couar. practica. c. 33. n. 1. Valasc. conf. 93. n. 9.

In gloss. Repetebat ibi, & sic agit conditione sine causa. Notatur ad hoc, quod pro dote putativa repetenda datur conditio ob causam, vel sine causa, ut per Cou. de spons. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 23. Tiraq. de iure mariti, gloss. 8. num. 142. & n. 254. resoluit quod actio quae datur pro dote putativa atque privilegiata est, atque ea, quae vere uxori datur, & n. 266. tenet quod maritus putativus non habet dilationem ad solutionem dotis putativae.

- 5 In ead gloss. ibi, Mobilia vsque ad annum. Haec glossa communiter reprobat secundum Cou. d. §. 8. n. 24.

S V M M A R I V M.

- 1 Dotem amittit mulier propter adulterium à viro separata, & n. 2.
- 3 Donationem propter nuptias, seu lucrum dotis ex pacto proveniens amittit mulier propter adulterium.
- 4 Bona paraphernalia propter adulterium amittit uxor.
- 5 Doctores referuntur de bonis paraphernalibus multa tradentes.
- 6 Dotem perdit propter adulterium etiam uxor putativa.
- 7 Dotis amissionem propter adulterium tacite remississe

consentit vir post illud commissum si sciens cum uxore se reconciliauerit.

- 8 Reconciliata uxor non dicitur, quae habitat cum viro adultero, & patitur ab illo cognosci, si non habet certitudinem adulterij à viro commissi.
- 9 Dotem, & donationem propter nuptias recuperat uxor, si maritus commiserit adulterium.
- 10 Uxor potest agere ad separationem thori & ad restitutionem dotis, quando maritus habet concubinam.
- 11 Dotem perdit uxor propter osculum luxuriosum, vel amplexum inhonestum.
- 12 Uxor propter adulterium dotem amittit, non ipsa iure, sed per sententiam.
- 13 Dotem amittit uxor propter adulterium, quando propria voluntate, puta virum timens ab eius domo recesserit.
- 14 Maritus postquam semel adulteram uxorem admisit, & reconciliauit, non potest eandem accusare de eodem crimine.
- 15 Reconciliatus coniux, si in adulterium relabatur, potest de illo accusari.
- 16 Dotem, & donationem propter nuptias, propter adulterium commissum amittit mulier, etiam si postea tam sententiam super adulterium ipsa probata sanguinitatem, vel affinitatem.

C A P. Plerumque. IV.

Mulier quae causa fornicationis indicio Ecclesiae, vel propria auctoritate à viro recessit, nec reconciliatur, non potest repetere dotem, vel dotalia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Burr. Anchor. Panorm. Preposit. Alex. de Neno, Canif. Cujac. Cened. collect. 1. 4. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 602. remissionē Catal. in anno. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collat. 2. Decret. sub tit. de dote post diuor. resit. lib. 4. c. 2.

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Couar. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 13. & §. 6. ex n. 1. Viatorum. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 7. n. 3. pag. 467. & Bellacomb. n. 5. pag. 470. Boer. decis. 338. ex n. 2. Ioan. Martin. de Olano in antinom. lit. A. n. 64. Anton. Scop. de iure non scripto, lib. 1. c. 50. ex n. 13. Tiraq. post leges commun. gloss. 8. n. 238. & l. 1. commun. n. 44. in fin. vers. sed & hinc fit, Tiraq. ad leges commun. gloss. 8. n. 238. Gom. l. 80. Tauri. n. 47. Clari. §. adulterium, n. 12. vers. alia quoque est pena, & n. 13. vers. & scias, Cantera in suis quest. crimin. lib. 2. tit. 4. sub tit. de adulterio, Costa in cap. si pater, 1. p. verbo legat, n. 46. Menoch. de arbitr. casu 287. num. 1. cum segg. & casu 419. n. 44. & conf. 314. n. 1. vers. har tamen, Palat. in repet. huius rubr. §. 20. in prin. Gam. decis. 334. vbi Flores in addit. & decis. 236. Vincent. de Franch. decis. 184. num. 1. Azueved. l. 1. cum segg. tit. 2. lib. 8. noua recap. Petr. Greg. syntagm. iuris lib. 36. c. 6. n. 14. Strud. de adm. tit. 7. §. 16. n. 20. cum segg. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 7. disp. 90. n. 2. D. Barbol. in l. 2. a princ. n. 53. cum segg. ff. soluto matrim. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 6. m. 2. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum resit. §. 4. n. 71. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 8. num. 2. Valasc. conf. 169. Cabed. p. 1. Lusitan. decis. 124. & 125. Petiti in praxi crimin. p. 5. q. 142. n. 1. cum segg.

Vtrum autem dos vxoris adulterae applicetur marito ubi mulier habuerit filios vel primi, vel secundi Matrimonij? vide Couar. d. §. 6. num. 4. vers. ceterum, Avendan. resp. 24. ex n. 1. Callan. in consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 6. verbo, & sera reme, num. 25. & rubr. 6. §. 1. ca. num. 8. Palat. in repet. huius tit. §. 20. num. 1. vers. intelligere tamen, Boer. d. decis. 338. n. 5. Baëq. de inope debitor. c. 1. n. 68.

De Donation. inter Virum, &c. Tit. XX. 611

n. 68. Et quid si talis adultera habeat patrem, an in eius praeiudicium maritus lucretur dotem? vide Cassan. d. §. 6. vers. & sera tenuit. ex num. 20. Boët. d. decis. 338. ex n. 5. Caballin. millog. §. 27.

3. Amplia primò huius text. decisionem in donatione propter nuptias, seu lucro dotis ex pacto proveniente, vt per Palat. in repet. huius rub. §. 20. n. 1. vers. sic etiam vxor. Clar. §. adulterium. num. 12. vers. alia quoque. Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. qua profectò, pag. 467. col. 1. D. Barbol. l. 2. in princ. p. 1. n. 54. & 98. vers. item vt ipsa amittat dotem, Sanch. d. lib. 10. disp. 8. num. 21. Perez. l. 1. gloss. tres bienes, tit. 1. lib. 5. Ordinar. pag. 21. Surd. de alimentis, tit. 7. §. 16. n. 30.

4. Secundo amplia in bonis paraphernalibus, vt per gloss. hic verbo dotatum, in fin. & per Cou. de spons. p. 2. c. 7. §. 6. n. 2. Anton. Gom. l. 80. Tauri, num. 47. vers. item etiam imponitur, Clar. §. adulterium, n. 1. vers. adde quod, Cott. in memorab. verbo mulier propter adulterium, pag. 594. Surd. d. q. 16. num. 28. Perez. l. 2. tit. 1. §. lib. 8. Ordin. pag. 290. Farin. d. q. 142. n. 3. Contrarium tamen tenent Menoch. de arbit. casu 418. in addit. n. 5. & conf. 1. n. 72. & conf. 56. n. 4. cum seqq. Canez. variar. resol. lib. 1. c. 9. n. 69. & 78. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 67. n. 5. D. Barbol. in d. l. 2. n. 54. & seq. Sanch. d. lib. 8. n. 10. vbi dicit etiam attentio iure Regni Castellae bona paraphernalia & reliqua vxoris adultere adiudicari viro. De bonis paraphernalibus multa tradunt, Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 7. n. 48. pag. 724. Menoch. de praesumpt. lib. 3. q. 8. Cald. Pereira de extinct. inphyteur. cap. 11. num. 15. & 16. Bernard. Graue. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 133. & lib. 2. concl. 78.

6. Tertio amplia in vxore putatua, quando scilicet Matrimonium est nullum propter aliquod impedimentum affinitatis, seu consanguinitatis, & tunc, etiam quòd Matrimonium non adit, vxor propter adulterium dotem perdit, & viro applicatur, vt per gloss. hic, Cou. d. c. 7. §. 6. n. 1. Clar. §. adulterium, num. 14. vers. sed quid si aliquis, Lancel. Gallia in consuet. Alex. in gloss. maritus, q. 2. n. 13. Crasset. conf. 205. n. 36. & antiq. temp. p. 4. §. videamus, ex n. 11. Anton. Gom. l. 80. Tauri, n. 48. vers. secundo inferitur, Viu. d. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 7. n. 3. vers. sed ipsa conclusio, Gam. decis. 39. Hieron. de Laurent. Auenion. decis. 145. n. 15. Surd. de alimentis, tit. 7. q. 16. n. 22. Farin. d. q. 142. n. 16. D. Barbol. d. l. 2. p. 1. n. 93. cum seqq. remissiuè Cened. d. collect. 154. n. 4. Quid autem si Matrimonium non teneat an mulier adultera amittat dotem? vide Guid. Pap. sing. 566. nota pactum, n. 8. Clar. d. §. adulterium, n. 14. Anr. Gom. l. 80. Tauri, num. 48. Anton. Quelada diuers. quest. c. 18. vers. in qua parte.

7. Nec reconciliata postea, &c. Notatur ad hoc (sumpto argumento à contrario sensu) quòd quando vir post commissum ab vxore adulterium, illud sciens tacuit, vxorem in domo retinuit, cum ea se reconciliauit, & commisit, actionem quam habebat ad separationem thori, & dotis amissionem tacite remississe censetur, vt per Viu. d. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 8. n. 3. vers. secundò, pag. 467. Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. num. 75. & n. 102. cum seq. Bajard. ad Clar. §. adulterium, num. 116. Bellet. d. §. 4. n. 82. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 21. Farin. d. q. 142. n. 68. cum seqq. vbi n. 69. ampliat etiam quòd reconciliatio fuerit sequuta post ceptum iudiciu super amissione dotis, imò etiam post sententiam, & n. 74. etiam ampliat, vt non solum domi retinens adulteram vxorem censetur illi remississe actionem & accusacionem, quam habebat pro commissio adulterio, sed etiam possit dici eiusdem vxoris leno. Non dicitur tamen reconciliata vxor, quae habitat cum viro, & patitur se ab eo cognosci, si eadem non habet certitudinem adulterij à viro commissi, quia habita scientia adulterij per

maritum commissi agere poterit ad separationem, vt decisum fuit in vna Rordana separationis thori 21. Junij 1606. Coram Iusto, & in alia Bononien. separationis pariter thori 26. Junij 1606. Neque vbi agitur de remittenda dicta iniuria, sufficit scientia deducta ex coniecturis & praesumptionibus, sed debet esse plena & concludens, Mohed. decis. 4. de probat. Put. decis. 147. lib. 1.

Mulier. Ita etiam & contra si maritus commiserit adulterium, vxor recuperat dotem, & lucratur donationem propter nuptias, vt per Rojas sing. 214. in fin. vers. quod si maritus, Philip. Dec. in l. semper in contrahibus, ex n. 7. ff. de regul. iuris, Roland. conf. 50. ex n. 44. vol. 1. Burfat. conf. 120. n. 20. Rimin. conf. 395. n. 4. Bajard. ad Clar. §. adulterium, num. 103. Petr. Greg. syntagm. iur. lib. 3. c. 6. n. 14. Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. n. 30. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 11. D. Barbol. d. l. 2. in princ. p. 3. n. 56. vers. unde licet, Farin. d. q. 142. n. 3. cum seqq. Vincent. de Franch. decis. 244. n. 3. p. 2. Thesaur. decis. 130. n. 4. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore clericorum reali, §. 4. n. 74. vbi n. 75. resoluit quòd potest ad restitutionem dotis agere, & n. 76. cum Cast. conf. 128. & 328. ac Cuman. conf. 175. tenet posse eandem vxorem agere ad separationem thori, & ad restitutionem dotis quando maritus tenet concubinam.

Fornicata. Vel propter osculum luxuriosum, vel amplexum inhonestum, aut si patiatu sibi mamillas tangi à viro, vt per Surd. d. q. 16. n. 32. cum seqq. & plures refert Doctores Cened. d. collect. 154. n. 5. qui latissime agut de poena osculi impudici, vel tactus mamillarum.

Iudicio Ecclesiae. Notatur ad hoc, quòd propter adulterium vxor dotem amittit non ipso iure, sed per sententiam, vt per Cou. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 6. n. 1. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 13. Farin. d. q. 142. n. 66. Et ante illam non tenetur constituere marito in conscientia, ex Ludou. Mexia in tract. rassa panis, concl. 6. n. 63. vbi subdit quòd similiter maritus, qui adulterium commisit, in conscientia non compellitur vxori reddere dotem, quam ipse propter adulterium vxoris suae consequutus fuit.

An propria voluntate. Notatur ad hoc, quòd propter adulterium vxor dotem amittit quando propria voluntate & absque alia iusta causa, puta virum timens, ab eius domo recesserit, vt per Sanch. d. lib. 8. n. 13. vers. sed hinc, Farin. d. q. 142. n. 28. vbi n. 29. lecus dicit si à domo viri recedit non propter fornicacionem, quia tunc dotem non amittit. Vide Tiraq. in l. 1. commun. 24. vers. quum & si vir, & Palat. in repet. huius rubr. §. 20. n. 4. resoluunt quòd maritus non lucratur dotem quando ipse atrocibus vxorem verberaret, ob idque vxor an fugiat, & adulterium committat, tunc enim aiunt, nec accusare, nec consequi poterit dotem maritus, quicquid dicat Corduba de Lara in l. si quis à liberis, §. si quis ex his, p. 210. ff. de liber. agnosce.

In gloss. Nec reconciliata, ibi, postea illam, &c. Notatur ad hoc, quòd posteaquam vir semel adulteram admisit, & reconciliauit, non potest eandem accusare de eodem crimine, vide Gam. Lustraria decis. 235. n. 6. & decis. 273. Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. p. 102. & 103. D. Barbol. in l. 2. in princ. p. 1. num. 101. & 104. ff. soluto matrim. Cened. ad Decretal. collect. 137. n. 1.

In ead. gloss. ibi, Nisi postea fornicetur. Notatur ad hoc quòd si reconciliatio facta coniux ille reconciliatus in adulterium relabatur, potest non obstante priori illa reconciliatio de nouo eo adulterio illum accusari, & ratione illius celebrari diuortium, vt per Palat. in repet. cap. in princ. §. 9. n. 18. Cou. de spons. p. 2. c. 7. §. 6. n. 7. Angles in floribus Theolog. 1. p. de matrim. q. 9. de diuortio, art. 1. diff. 2. concl. 6. Gregor. l. 8. verbo en ante, tit. 17. p. 7. Fr. Emman. tom. 1. sum. c. 240. num. 3. Surd. d. q. 16. n. 103. Azened. l. 2. n. 11. tit. 20. lib. 8. nouè recop. Henriq. in summ. lib. 11. cap. 17. n. 5. D. Barbol. d. l. 2.

l. 2. part. 1. in princ. n. 104. Sanch. d. disp. 5. num. 20.

16 In gloss. Repetere, fin. ibi, demum probatur consanguinitas inter eos, &c. Notatur ad hoc, quod propter adulterium commissum perdit mulier dotem, & donatorem propter nuptias, etiam si post latam sententiam super adulterio ipsa probet consanguinitatem, vel affinitatem inter eos extare, & pronuntietur exinde nullum Matrimonium, vt per Guid. Papæ sing. 568. vers. unde dubitatur, Bellet. d. 5. 4. n. 72.

Aduertendum est pro intellectu iurium de dote dispensantium quod dos promissa venit sub nomine dotis, & verè, & propriè dos dicitur, Achil. decif. 13. n. 2. de consit. Steph. Gratian. discept. forens. c. 666. n. 22. Rot. decif. 248. num. 6. p. 4. diuers. & in Senogallien. dotis 23. Ianuarij 1608. coram Card. Pamphilio iun. plures refero ego ipse de appellat. verbor. vtriusque iuris signif. appell. 84. n. 2. Vnde statutum de lucro dotis habet locum etiam in dote promissa, licet non tradita, vt per Menoch. de pres. lib. 6. pres. 1. n. 21. Gasp. Ant. Thesaur. quest. forens. lib. 2. q. 75. Adrian. Negulant. quest. forens. q. 443. n. 9. cum seq. Steph. Grat. d. c. 666. n. 22. Rota apud Achil. decif. 13. & coram Gregor. XV. decif. 5. num. 1. & decif. 204. n. 20. & p. 4. diuers. decif. 248. num. 11. & in Asculana dotis 29. Maij 1596. coram Giptio, & in Ariminen. legati 20. Decembr. 1596. coram Litra, quod procedit, etiam si statutum dicat quod dos remaneat apud virum, Rot. d. decif. 248. num. 11. p. 4. diuers. imò etiam si statutum loquatur tacitè, vel expresse de dote data, Menoch. d. pres. 1. num. 21. ad fin. Rot. in Asculana dotis 9. Martij 1605. coram Card. Sacrato.

SUMMARIUM.

- 1 Mulier per officium iudicis cogitur donata sibi à viro propter nuptias pro conseruatione illiciti Matrimonij relaxare, si talis donatio praestet impedimentum dissolutioni talis Matrimonij.
- 2 Maritus ultra arras uxorem dotare potest.
- 3 Dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & aequalem continent fauorem, exceptis casibus à iure expressis.
- 4 Arrhe in Hispania cedunt lucro uxoris.
- 5 Argumentum de donationibus propter nuptias ad arras Hispania non subsistit.
- 6 Nuptia incestu non contrahuntur ex solis sponsalibus inter consanguineos, & affines non secuta copula carnalis.

CAP. Et si necesse sit. V.

Clem. III.

1 Donata à marito propter nuptias cum pacto quod si contingat separatio, remaneant pro vxore, si deinde Matrimonium reperitur nullum ob consanguinitatem, & donata causant difficiliorem separationem, sunt restituenda viro, quæ donauit, quia hæc non ob turpem, sed ob nullam causam fuerunt donata, nec sunt dos, nec donatio propter nuptias cum Matrimonio sit nullum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Canif. Cuiac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 603. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Angust. collect. 2. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote post diuortium restituend. cap. 2.

2 Casum huius Decretalis refert Franc. de Rades, y Andrada en la chronica de las tres ordenes y cauallorias,

tit. de la de Santiago. c. 1. 2. vers. El Rey de Castilla. al. aliqua tangit Valdes. ad Xuar. ad l. 1. tit. de las arras, §. nota primo, pag. 26. vbi tenet quod maritus, ultra arras potest dotare uxorem, sic intelligens hunc text. loqui in vera dote, quia Rex Alphons. IX. uxorem habuit Berengariam filiam Regis Alphonsi VIII. Castellæ ei coniunctæ in quarto consanguinitatis gradu, & dos data est à Rege Legionensi Alphonsi IX. in pigm. & securitatem Matrimonij, & dicit Valasc. conf. 4. n. 3. illud quod supra dictum est de marito, quod potest constitutere dotem vxori ex propria substantia, esse limitandum quando illa donatio, & dotis constitutio fieret ante contractum Matrimonij, secus si post, vel effectus eius conferretur in tempus Matrimonij.

In tribus difficilis reputatur hic text. Primo in eo quod vir vxori dotem dedisset, cum vxor viro dote, vir autem donationem propter nuptias vxori constituit? Secundo quare pactum inter Regem Legionensem, & filiam Regis Castellæ factum de dote lucranda, si eam aliqua occasione relinquere, non sit obseruandum? Tertiò quomodo dos, & donationes contrahentium incestas nuptias per eosdem soluto matrimonio repetantur, non verò fisco adiudicentur?

Quod attinet ad primum gloss. i. hic, oppressa difficultate exponit verbum, dotem, id est, donationem propter nuptias, quam tamen expositionem DD. communiter reprobant per alia text. verba inferius posita, & ideo nec dos, nec donatio propter nuptias, quæ isti enunciant dotis constitutionem, in proposito interuenisse. Quare resoluendum est quod quamvis dos propriè dicatur, quam vxor dat viro ad Matrimonij onera supportanda, donatio verò propter nuptias appellatur, quam vir vxori facit, vt probat text. in cap. super, inf. hoc tit. l. 1. ult. in §. sancimus, C. de donat. ante nuptias; quandoque tamen vir vxori dotem potest assignare, vt probat text. in presenti, & in d. cap. super, et opt. in c. 1. de adulter. & post Vincent. Abb. Præpos. & alios hic explicat Xuar. in tit. de las arras. n. 4. & electa sententia ex Valasc. conf. 4. n. 3. quæ planius procedunt secundum antiquam Castellæ consuetudinem, vt præcitat DD. aduertunt, de qua Pala. in repet. rub. huius tit. §. 2. 4. n. 2. Greg. l. 1. gloss. 4. tit. 1. p. 4.

Quoad secundum verò dubium reicta opinione Butr. hic n. 5. Abb. n. 2. & aliorum, qui existimant pactum in proposito non esse obseruandum, quia dissoluenti Matrimonij libertatem impediatur, tunc enim magis ob turpem, quam ob nullam causam datum esset, resoluendum est pactum sine dote non valere, & quod autem sine Matrimonio non confutere, iuxta l. amicum l. ff. de condit. sine causa. Vnde cum Matrimonium inter consanguineos nullum sit, cetera, quæ ex eo dependent, nullius quoque sunt momenti, & licet in contrahendo Matrimonio cum consanguinea turpitudine versetur, in dote tamen constituenda nulla turpitudine reperitur, vnde cum in quacumque materia causa proxima non remota sit inspicienda, causa autem proxima in proposito sit dos, quæ nullam ex se continet turpitudinem, merito Pontifex in proposito decernit pactum de lucranda dote in fauorem filie Regis Castellæ celebratum magis ob nullam, quam ob turpem interpositum, quem intellectum colligo ex doctrina Bart. in l. ult. n. 2. ff. de condit. sine causa, quam sequuntur Cou. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. n. 23. & probat aperte ex d. l. amicum.

Quoad tertium dubium inquirendum à nobis est, cum propter consanguinitatis impedimentum inter Regem Legionis, & filiam Regis Castellæ inceptæ nuptiæ essent contractæ, quare dos per Regem soluto Matrimonio repetatur, non verò fisco adiudicetur, iuxta reg. text. in l. cum hic status, §. ult. ff. hoc tit. & in l. qui

De Donation. inter Virum, &c. Tit. XX. 613

Qui contra iuncta aut incestas, C. de incestis nupt. quibus iuribus probatur bona contrahentium incestas nuptias fisco esse applicanda; in quo text. iste difficilis admodum reputatur; variorumque patitur intellectus. Nam gloss. in presenti. dicit quod scilicet in specie huius text. ille, qui incestas nuptias contraxit, Rex erat Legionis, qui nullum in temporalibus superiorem recognoscit. iuxta resoluta in collect. ad c. per venerabilem, n. 24. qui filij sint leg. ac per consequens neque fiscum, quem intellectum communem dicit Alciat. in l. his consequenter, s. i. n. 21. ff. familia herede. Boer. decif. 264. n. 15. Nonell. de dote. p. 1. n. 1. sequitur D. Barbof. in l. si ante, n. 28. ff. soluto matr. Quidam vero inter sponsalia de futuro, & Matrimonium de presenti communiter distinguunt, ut scilicet contrahentes illicita sponsalia etiam scienter non incidant in penas contrahentium incestas nuptias, iuxta gloss. verbo contrahere in Clem. 1. de consang. sed potius donata renocent per conditionem sine causa, per text. in l. si ff. de condit. sine causis, contrahentes vero illicitum Matrimonium, sine consummatum illud sit, sine non, incidant in predictas penas, eorumque bona fisco adiudicentur. Alij putant Matrimonium in presenti fuisse contractum sub conditione, si Papa dispensaret, Rip. tamen in rubr. n. 29. ff. soluto Matr. alium ad hunc text. assignat intellectum, nempe illo Regem Legionis donata in proposito potuisse repetere, quia licet fiscus ea posset auferre in penam contrahentium incestas nuptias, mulier tamen de hoc iure opponere non potuit, cum nullus de iure fisci prater ipsum fiscum posset opponere, ut notat gloss. verbo non pertinere in d. l. his, qui consequenter, s. i. ubi Alciat. n. 21. Couat. d. c. 6. s. 8. n. 13.

Sed his, & alijs reiectis intellectibus inharendo primo, quem supra, ex gloss. in presenti praestiti, aduertendo dñi quod quamvis dos, donationes propter nuptias, & caetera, quae ex contrahentium incestas nuptias liberalitate procedunt à fisco tanquam ab indignis possint vendicari, ut probat text. in l. qui contra, C. de incestis nupt. aut incestas, eod. tit. hic tamen non conditione ob turpem causam, sed potius in penam eorum qui incestas nuptias scienter contrahunt, specialiter fuit statutum, ut patet in d. l. qui contra, ibi, vendicari facimus, & in d. aut incestas in princ. ibi, incestas nuptias contrahentis pena est honorum confiscatio; unde quamvis castra à Rege Legionis filiae Regis Castellae magis ob nullam, quam ob turpem causam data essent, ut hic text. probat, & ita conditione sine causa per Regem possint auferri, qui tamen incestas nuptias scienter contraxit, potuit fiscus, si superiorem recognosceret, praedicta bona in penam vendicare, sed cum Rex legibus quoad vim coactivam subditus non sit, in penam iuris non incidit, ac per consequens quod sine causa dedit, iure optimo conditione sine causa potuit repetere, iuxta l. vi. ff. de condit. sine causa.

Erideo nec dos, nec donatio propter nuptias, &c.] Ergo dos, & donatio, propter nuptias pari passu ambulant, & aequalem continent fauorem exceptis casibus à iure expressis, ut docent Vincent. de Franch. decif. 182. n. 2. cum seqq. p. 1. Surd. de alim. tit. 1. q. 4. 2. a. n. 77. Menoch. de praes. lib. 3. praes. 15. num. 10. Arthæ vero in Hispania cum cedant lucro vxoris, Gom. l. 50. Tauri. n. 9. & 10. Greg. l. 7. gloss. fin. tit. 1. p. 4. non subsistit argument. de donationibus propter nuptias ad arthas Hispaniae, Greg. l. 1. verbo Spagnas, tit. 1. p. 4. D. Barbof. in l. 1. ff. sol. matr. p. 4. n. 15.

Notatur ad hoc, quod ex solis sponsalibus inter consanguineos, vel affines non secuta copula carnali incestus nuptiae non contrahuntur, ut per Clar. §. incestus num. 9. vers. haec autem pena, Duen. reg. 150. limit. 3. Menoch. de arbit. casu 502. n. 79. & seq. Peregr. de iure Barbof. Collect. Tom. 11.

fisci, lib. 5. tit. 1. n. 37. vers. intellige quinto, Sord. de alim. §. 9. n. 27. Farin. in praxi crim. q. 149. n. 157.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vsfructuarius donans sine consensu domini rem ipsam uxori propter nuptias non transfert in eam plus iuris, quam ipse habebat.*
- 2 *Vassallus non potest filiae suae feudum in dotem dare sine consensu domini.*
- 3 *Emphyteusis sine consensu domini in dotem filiae dari non potest.*
- 4 *Vsfructuarius liberè potest vsfructum alienare inconsulto domino.*
- 5 *Primus acquirens, quando vinit, durat ius secundis, cui facta est donatio.*
- 6 *Nullus plus iuris in aliam transferre potest, quam ipse in se habet.*

C A P. Nuper. VI.

Vsfructuarius si concedat partem terrae uxori in dotem, mortuo marito vxor non potest amplius illam habere, nisi consentiat dominus terrae, quia non transfert in eam plus iuris quam ipse habebat, & ob istam rationem si terra fuit data in feudum, vel hereditatem alicui, & heredi, quem habebat ex legitima vxore, & ipse concedit partem terrae in dotem uxori, & moritur sine herede, vxor non potest amplius habere partem terrae. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabai. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Praepos. Alex. de Neno. Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 603. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote amittenda, vel post dñor. restit. cap. 2.

Vel feudum.] Notatur ad hoc, quod vassallus non potest filiae suae feudum in dotem dare sine consensu domini, ut per Duen. reg. 40. ampliat. 8. Cald. Pereira de extinc. emphyt. c. 5. num. 43. sic etiam sine consensu domini emphyteusim in dotem filiae dari non posse tenent Gama Lusitanie decif. 242. Cald. Pereira d. matr. c. 10. n. 3. Rebelle de oblig. inst. p. 2. lib. 13. q. 5. num. 4. licet ubi fuerit dos inestimata contrarium sentiant Card. Mantica. de ratiis & ambig. convention. lib. 22. tit. 28. num. 39. cum seqq. Valac. consult. 113. num. 9. cum seqq.

Quod tamen attinet ad commoditatem fendi, & emphyteusis, potest vassallus absque consensu domini illam quoad vixerit in dotem concedere ratio est, quia per talem concessionem vitale dominium non transfertur, nec ius aliquod in re constituitur, sed obligatio sola personalis ad fructus ex ea percipiendos, vnde talis concessio nec est alienatio, nec prohibita censetur, quare ad quodcumque tempus fiat, morte vassalli expirat, liberèque ad illum regreditur, ad quem si in dotem lata non esset erat transitura, ita post Tirac. de retract. lign. §. 1. gl. 7. n. 47. explicant eleganter Molin. de primog. lib. 1. c. 21. n. 24. & vlt. Molin. de instit. tract. 2. disp. 466. vers. in tertio.

Dum vixerit.] Notatur ad hoc, quod vsfructuarius liberè potest vsfructum alienare, & in tertium inconsulto domino cedere, ut tenet Cald. Pereira d. tract. cap. 11. num. 4. sed vsfructum alteri cedi non posse quin deuoluatur ad dominum proprietatis, resoluit Lara in l. si quis à liberis, §. parens, num. 69. cum seqq. ubi num. 62. asserit textum in presenti, quatenus

FFF habet

habere valere dotis constitutionem, dum vixerit ipse fructuarius, qui concessit, loqui in persona eius, qui concessit alicui fructuarius, non verò in persona eius, qui cessit.

5 Notatur etiam ad hoc, quod quandiu vivit primus acquirens, durat ius secundum, cui facta est donatio, ut docet Cald. Pereira d. tract. c. 21. n. 2.

6 Nullus plus iuris in alium transferre possit, &c. De hoc principio vide Sord. conf. 126. n. 31. Ioseph. Sesse Aragonia decif. 188. n. 15. & 23. Cels. Argel. de contradicte leg. 9. n. 68. Pich. ad princ. Infit. de acquif. per arrogat. n. 49. & alios per me citatos in tract. de Axiom. iuris ususfreq. Axiom. 160. n. 2.

SUMMARIVM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Marito exigenti dotem à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio, quod vergat ad inopiam si offerat cautionem de restituendo.
- 3 Mulier contrahens Matrimonium cum inope scienter, non excluditur à petenda cautione de dote servanda.
- 4 Cavere pro modico cogi quis non debet.
- 5 Captio idonea, que sit, remissive.
- 6 Ecclesiasticus iudex cum de causa dotis in hoc text. cognovit, ostenditur.
- 7 Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum.
- 8 Usuraria dicitur societas, in qua capitale saluum servatur.
- 9 Maritus cui non fuit soluta dos promissa, an possit uxorem expellere, ostenditur, ac declaratur text. in presenti.

CAP. Per vestras. VII.

Maritus quando petit dotem vxoris, & illa contra eum excipit quod sit pauper, & quod non possit dare sufficientem cautionem, debet dare illam, quam potest, vel committere dotem alicui honesto mercatori, ut de parte honesti lucri possit onera Matrimonij sustentare occasione dotis detentæ si maneant separati adulterentur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Canif. Alex. de Neuo, Palat. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 603. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. De cret. lib. 4. sub tit. de dote amitt. vel post. diuor. restit. c. 3.

Mercatori, &c. [Dubitant DD. in presenti, quo pacto dos sit deponenda penes mercatorem, quod si periculosa fuerit, exposita iam plenè mulieri non succurreret; si verò cum pacto, ut periculum ad mercatorem pertineat, iam tale lucrum torpe potius, quam honestum dicendum est, ex reg. l. si non fuerint, §. stricto. ff. pro socio. Quare communis opinio intelligit contractum affecutionis, siue cum eisdem mercatoribus penes quos deponenda erat, siue cum aliis esse licitum, ut post Nau. in man. c. 17. n. 255. & in c. 1. n. 36. 14. q. 3. resoluit Fr. Ludon. Lop. instruct. negotiantium, c. 65. Con. lib. 3. var. c. 2. n. 4. Gam. decif. 253. n. 1. de eoque Pontificem esse intelligendum, aliter honestum lucrum cum dotis securitate dari non posse. Verum hic intellectus licet in se verus sit; diuinatiorius tamen videtur, multaque supplet, quæ ex litera huius text. non colliguntur, nec hodie poterat praticari, cum post nouam Sixti V. constitutionem super affecutionibus

editam talis contractus cum eodem mercatore sit prohibitus, & usurarius præsumatur. Vnde omisso prædicto, & aliis intellectibus, de quibus per Con. d. 2. n. 1. Bero. in cap. ult. de usur. n. 49. Fr. Ludon. ubi sup. ref. ad primum, planius intelligitur hic text. ut scilicet Pontifex non dicatur dotem apud mercatorem saluum esse à damnis, & periculis fortuiti, cum enim solum intendat text. dotem saluari à viro ad inopiam vergente, qui idoneam cautionem præstare non poterat, & ad hunc effectum inbet eam apud mercatorem deponi, ut ex parte honesti lucri Matrimonij onera suppetatur; igitur dos apud mercatorem eo modo, quo foret apud maritum non inopem, sed opulentum, & penes maritum dicitur dos à fortuitis casibus libera non est, sed eisdem subiecta remanet, igitur similiter penes mercatorem esse potest, & quamvis text. in presenti, de solo lucro mentionem faciat, damnum negotiorum proportionabiliter inducit, ex reg. l. cum datus §. 2. §. damna. ff. pro socio, faciunt illa text. verba, ibi, ut ex parte honesti lucris, & c. honestum autem lucrum dici non potest, quod ab eo socio præstetur, qui nullum damnum subit, iuxta d. §. damna, cum similibus.

De ipsa non peritura præst. &c. [Notatur ad hoc, quod marito exigenti dotem à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio quod vergat ad inopiam, si offerat cautionem de restituendo, vel petit eam deponi apud mercatorem, ut per Tiraq. cessante causa, l. i. n. 1. q. 1.

Notatur etiam ad hoc, quod mulier contrahens Matrimonium cum inope scienter, non excluditur à petenda cautione de dote servanda, vide Nouel. de dote p. 7. priuileg. 32. Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 11. & seq. n. 12. D. Barbof. in l. si constante, n. 27. ad hoc ref. facit etiam, ff. solut. Matrim. quos refert Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 52. n. 38. Et quod mulier affectuanda sit de dote, regulam cum ampliationibus, & limitationibus constituit Aloys. Ricc. in collect. decif. p. 4. collect. 1310.

Satis possit ei modicum credi doti. [Notatur ad hoc, quod non debet quis cogi pro modico canere, ut per Tiraq. de iudicio rebus exig. vers. 27. pag. mibi 59.

Nisi cautionem idoneam, &c. [Cautio idonea, siue sufficiens, que dicatur dixi ad cap. ex transmissa §. 8. in gloss. verbo sufficienti, sup. de restitu. solut.

Pro dote vxoris sue, &c. [Ideo in presenti iudex Ecclesiasticus de causa dotis cognoscit, quia agitur de paupere, atque ita miserabili persona, de cuius causa Pontificem, & Ecclesiasticos iudices competentes esse notant Doctores communiter per text. ibi in cap. ex parte, sup. de foro compet. ut vel innotis fatetur Contr. pract. c. 6. n. 1. & tenent Palat. hic notab. 2. n. 5. D. Barbof. in l. 1. p. 1. n. 4. ad fin. ff. solut. Matrim. quos refert ego ipse de offic. & potest. Episcop. p. 3. alleg. §. 4. num. 19. in fine.

Vel saltem alicui mercatori, &c. [Notatur ad hoc, quod pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum, ut per Sord. de aliment. tit. 9. q. 40. n. 17. Cur. Philip. p. 2. lib. 2. c. 1. n. 2. & vide ad quid D. Barbof. in l. 2. ff. solut. Matrim. in prin. p. 1. n. 51. Gregor. l. 29. verbo ganancias, tit. 11. p. 4. ubi dicit ex Plat. quod hodie potest dari licite pecunia mercatori, ut inde percipiat ille questus, qui honeste percipi possunt.

Notatur ad hoc, quod societas in qua capitale saluum seruatur, dicitur usuraria, ut per Farin. p. 4. conf. 54. n. 24. vers. quia stipulatio.

Vxor à viro dimissa, &c. [Notatur ad hoc, quod maritus, cui non fuit soluta dos promissa cum vxore, potest illam expellere domo, ut per Lat. in l. si quis à liberis, §. si quis ex his, n. 51. ff. de liberis agnosc. Palat. repet. huius rubr. §. 64. num. 16. & in repet. cap. notab. 1.

De Donation.inter Virum, &c. Tit.XX. 615

C A P. Donatio. VIII. & fin.

Gregor. IX.

in princip. n. 2. vers. sed ego teneo, Boët. decis. 2. n. 3. Brunnor. à Sole in compendio resolut. lit. M. verbo maritus potest repellere, Anton. Gom. l. 53. Tauri, n. 31. Petr. Greg. Syntagm. iuris lib. 9. c. 19. n. 3. Gutier. allegat. 1. r. n. 16. Contrarium tamen, immò vxorem minime expelli posse ob dotem non solutam, tenent Conar. de spons. p. 2. c. 7. in initio, n. 2. Octau. Cacher. Pedem decis. 132. n. 18. Baëg. de non meliorandis filiabus causa donat. c. 3. n. 21. Marien. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 91. lib. 5. noua recop. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 425. vers. si maritus dos. D. Barbof. in l. 1. p. 3. n. 5. ff. solut. Matrim. n. 56. respondendo ad text. in presenti, dicit quod hic vxor expulsa non petebat restitutionem, si enim eam peteret, ante omnia esset restituenda, per text. in c. porro, supr. de diuortis, & in c. ex conuersione supra de restit. sponsat. hanc etiam opinionem sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 5. n. 7. bi n. 18. dicit Pontificem in hoc text. non definire id licitum esse, sed supposita expulsiōe, siue iusta, siue iniusta, responder ad principale quæsitum de dotis cautione, præstanda sit necne?

S V M M A R I U M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Donatio non valet inter virum, & vxorem.
- 3 Iuramentum an confirmet donationem inter virum, & vxorem ostenditur.
- 4 Imperator, aut Rex validè donat Imperatrici, seu Regina.
- 5 Donatio remuneratoria valet inter virum, & vxorem.
- 6 Vxor marito donat causa adipiscendi dignitatis.
- 7 Maritus donare potest pecuniam ad rescindendas dotis doteles incendio consumptas.
- 8 Maritus donare potest vxori quid annuum, vel mensuum ad eam cum suis sustentandam.
- 9 Alienam rem de consensu domini, potest maritus donare vxori.
- 10 Vxor donare potest marito ea mente, ut donatio conuertatur in dotem filie.
- 11 Religiosis favore valet donatio inter virum, & vxorem.
- 12 Maritus constante Matrimonio potest omnem dotem promissam, vel partem eius vxori remittere.
- 13 Donatio causa mortis, vel quando confertur in tempus Matrimonij finiti, valida est inter virum, & vxorem.
- 14 Manumissionis causa donatio facta inter virum, & vxorem, valida est.
- 15 Nominare potest maritus vxorem ad emphyteusim.
- 16 Donatio facta exili, vel deportationis causa, valet inter virum & vxorem.
- 17 Donatio exigui pretij inter virum, & vxorem valida est.
- 18 Donatio valet inter virum, & vxorem quando coniux qui donat non sit donatione pauperior, quamvis alter ditior fiat.
- 19 Donatio valet inter virum, & vxorem, quando coniux donatarius non sit ditior, licet donans reddatur pauperior.
- 20 Vxor dotis non soluta validè remittit vir vxori.
- 21 Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali, vel civili donatoris, si ante eius mortem præcedat traditio rei donate vera, vel ficta.
- 22 Donatio invalida inter coniuges, ut morte confirmatur, desiderat in eadem voluntate persistere usque ad mortem.
- 23 Donatio inter coniuges facta quando renouata censetur, ostenditur.
- 24 Donatarius si ante donantem moriatur, nulla est facta inter viros donatio.

Barbof. Collect. Tom. II.

Donatio inter coniuges Matrimonio durante ex quo alter sit locupletior, alter pauperior, non est firma, nisi confirmetur morte donatoris, & si donator dum vivit, reuocat tacite, vel expresse, vel si prius moritur, qui donationem accepit, euanciscit donatio. Item soluto Matrimonio sicut dos reuertitur ad mulierem, sic donatio propter nuptias redit ad virum, nisi secus fiat de consuetudine, vel de pacto lucrandæ dotis, vel donationis propter nuptias, & istud pactum debet esse æquale ex vtraque parte. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Io. Andr. Butr. Anch. Host. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Cened. collect. 82. Canis. Cujac. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 126. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 604. remissinè Calal. in annor. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. non valere donationem inter virum, & vxorem, de quo vide Duen. reg. 221. Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 28. n. 3. & §. 46. princ. Alciat. lib. 5. disp. princ. c. 14. Clar. §. donatio, q. 9. ex n. 1. Conar. var. lib. 2. c. 7. ex n. 4. ad med. & in rubr. de restam. p. 3. ex n. 2. Fufc. lit. D. sing. 12. Lancel. Gallia in consuet. Alexand. in gloss. legare, q. 1. n. 31. & q. 2. ex num. 2. & in gloss. viginti, q. 8. n. 84. Menoch. de præsumpt. lib. 3. pref. 12. ex p. 5. Mozz. de contract. tit. de donation. §. de personis inter quas cadere possit donatio, ex n. 31. Seraph. de privileg. iuram. princ. 71. a princ. refert alios plures Cened. ad Decretal. collect. 82. n. 1. quibus adde Molin. de iustit. tract. 2. disp. 289. n. 2. Less. eod. tract. lib. 2. c. 18. dub. 12. Rebell. de oblig. iustit. p. 2. lib. 6. q. 13. n. 7. Azor. in iustit. moral. p. 3. lib. 11. de donat. c. 10. q. 1. Valer. Regin. in praxi fori pœni. lib. 25. n. 158. vers. quantum, Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 1.

Querit Cened. d. collect. 72. n. 2. an si in ipsa donatione inter coniuges facta, appositum sit iuramentum, virtute ipsius talis donatio confirmetur, & ad hoc ibi plures plena manu refert DD. quibus adde Serfer. de iuram. lib. 2. c. 12. n. 7. Fachin. lib. 3. controu. c. 82. Cenall. commun. contra comm. q. 12. n. 5. Bapt. Coste de falsi scientia, & ignor. post disp. 91. cent. 2. in cons. num. 3. Valasc. cons. 5. n. 10. Card. Mantie. de tacitis & ambig. conuent. lib. 2. tit. 8. Azor. d. c. 10. q. 1. vers. sed queritur, Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 11. n. 1. & 2. Surd. decis. 194. n. 1. cons. 194. n. 23. Less. d. dub. 12. n. 88. Bernard. Graur. ad practicum Camera imper. lib. 2. concl. 40. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum, lib. 3. q. 1. n. 25.

Limita primò quando Imperator, aut Rex donat vxori, vel Imperatrix aut Regina viro, quia valet donatio, l. pen. C. hoc tit. vt per Peregr. de iure fisci, lib. 4. tit. 5. n. 25. Card. Mantie. d. lib. 2. tit. 3. n. 2. Cardos. in praxi iudicium, verbo donatio, n. 74. Molin. d. disp. 289. n. 17. ita princ. Less. d. dub. 12. n. 89. Sanch. de Matr. lib. 6. disp. 3. n. 1. Azor. d. lib. 11. c. 10. q. 4. Rebell. de obligat. iustitie, p. 2. lib. 1. q. 8. n. 45. vers. septimus, & lib. 6. q. 13. n. 1.

Secundò limita quando donatio est remuneratoria alicuius debiti, aut si vir & vxor mutuo sibi donent, vel si vir senex & ignobilis vxori iuueni & nobili donet, l. quod autem, §. si vir & vxor ff. hoc tit. vt per Tiraq. l. 9. conuub. gloss. v. p. 6. n. 27. Ioseph. Ludou. Pernf. dec. 66. n. 12. & 13. Ozalc. decis. 100. Francisc. Mar. decis. 22. part. 2. Fachin. d. lib. 3. controu. c. 80. Surd. cons. 164. & cons. 196. n. 8. Cenall. q. 27. §. n. 8. Less. d. dub. 12. n. 86. vers. sextus, Molin. d. disp. 289. n. 17. vers. tertius, Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. primus, & lib. 6. q. 13. num. 1. Sanch. d. lib. 6. disp. 6. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 100.

Tertio limita quando vxor marito donat causa & adipiscens

FFF 2 adipiscens

- adipiscendæ dignitatis, l. quod adipiscenda, ff. hoc tit. vt per Molin. d. disp. 289. n. 17. vers. quartus, Lell. d. dub. 12. n. 89. vers. sextus, Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. sextus, Sanch. d. lib. 6. disp. 3. n. 9.
- 7 Quarto limita quando maritus donat vxori pecuniam ad reficiendas domos dotales incendio consumptas, l. quod si vir, ff. hoc tit. Lell. d. dub. 12. n. 89. Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. secundus, & lib. 6. q. 13. num. 5. Molin. disp. 289. n. 17. vers. secundus, Card. Mant. d. lib. 2. tit. 4. num. 56.
- 8 Quinto limita quando maritus donat vxori quid annuum, vel menstruum ad eam cum suis sustentandam ad vires dotis, hoc est, fructus dotis. D. Barbof. in l. qua dotis, n. 66. & 67. ff. soluto matrim. Sanch. d. disp. 3. n. 12. ex gloss. in l. ex annuo, ff. de donat. inter. Lell. d. dub. 12. n. 89. vers. octauus, Azor. d. c. 10. q. 4. vers. octauus, Mantic. d. tit. 4. n. 30.
- 9 Sexto limita quando maritus donat vxori rem alienam de consensu domini, vt per D. Barbof. in l. que dotis, n. 22. ff. soluto matrim. quem refert Rebell. d. lib. 6. q. 13. n. 53. Card. Mant. d. lib. 2. tit. 5.
- 10 Septimo limita quando vxor donat marito ea mente, vt donatio conuertatur in dotem filiarum: vide Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 18. num. 23. Rebell. d. lib. 6. q. 13. n. 6. Card. Mant. d. lib. 2. tit. 4. n. 32. per l. si vxor marito, ff. hoc tit. & me citato in hoc loco, D. Mar. Cutel. de donat. inter patrem & filium, tract. prima disp. 3. p. 2. n. 22. pag. 458.
- 11 Octauo limita fauore Religionis valere donationem inter virum & vxorem, quando scilicet fiat ad Dei oblationem, vel vt locus sit sacer, aut religiosus, l. si sponsus, s. concessa, & s. proinde, cum segg. hoc tit. Card. Mant. d. lib. 2. tit. 4. n. 29.
- 12 Nono limita quando maritus constante Matrimonio omnem dotem promissam, vel partem eius vxori remittit; non valebit tamen alterius debiti remissio, per gloss. in l. si constante, C. de donat. ante nuptias, resoluunt Azor. d. cap. 10. q. 4. vers. septimo, Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. quintus, Sanch. d. lib. 6. disp. 3. n. 10.
- 13 Decimo limita quando donatio mortis causa facta est, vel quando confertur in tempus Matrimonij finiti, per text. in l. sed interim, & l. si is seruus vxori, & l. quia in hoc, ff. hoc tit. Franc. Molin. d. q. 1. n. 43. Azor. d. c. 20. q. 4. vers. nono, Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 4. n. 21. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 10.
- 14 Vndecimo limita quando causa manumissionis facta est donatio, l. quod autem, s. manumissionis causa, cum duabus segg. ff. hoc tit. l. maritus, C. eod. Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 4. n. 24.
- 15 Duodecimo limita quando maritus habens emphyteusim vxorem in ea nominat, quia hæc nominatio plenam firmitatem habet, vt per Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 4. n. 18. & faciunt quæ iple tradit de potestate elig. c. 17. n. 50.
- 16 Decimotertio limita quando donatio facta est exilij causa, l. inter virum, hoc tit. vel quando facta est causa deportationis, l. sed si mors, s. 1. hoc tit. Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 4. cum segg. Sanch. d. lib. 6. disp. 3. n. 13.
- 17 Decimoquarto limita quando donata sunt exigui pretij, l. sed si vir, s. si vir, & l. ex annuo, sumpto argumento à contrario sensu, ff. hoc tit. Card. Mant. d. lib. 2. tit. 4. n. 44.
- 18 Decimoquinto limita quando coniux, qui donat non sit donatione pauperior, quamvis alter ditior fiat, gloss. in presenti, Azor. d. lib. 1. cap. 10. q. 4. vers. quarto, Card. Mant. d. lib. 2. tit. 4. n. 57. Rebell. d. lib. 6. q. 14. n. 4. num. 4. Molin. d. disp. 289. n. 17. in fin. & n. 18. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 3. n. 7. Francisc. Molin. d. lib. 3. q. 49. num. 29.
- 19 Decimosexto limita quando ex donatione coniux

donatarius non sit ditior, licet donans reddatur pauperior, vt per Baçz. de meliorand. filiab. c. 19. n. 6. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 49. ex n. 29. Azor. d. c. 10. q. 4. vers. quinto, Card. Mantic. & Molin. vbi proxime, Sanch. d. disp. 3. n. 2. cum segg. Rebell. d. q. 1. n. 6. me citato in hoc loco, Mar. Cutel. d. loco, n. 23. pag. 458.

Decimoseptimo limita si vir viuas dotis non solute, de quarum solutione conuentum erat, remittit, l. vt. vsuras 55. ff. hoc tit. Duen. reg. 2. 21. limit. 7. Sanch. d. disp. 3. n. 11.

Nisi donatoris obitu confirmetur.] Notatur ad hoc, quod donatio irrita inter coniuges confirmatur morte donatoris, consonant text. in l. Papirianus, & l. cum hic status, ff. hoc tit. l. 1. & 2. & l. donationis, quæ parentes, C. eod. l. 4. tit. 11. p. 4. resoluunt Card. Mantic. lib. 2. tit. 7. Azor. d. cap. 10. q. 7. Molin. d. disp. 289. n. 4. Sanch. d. lib. 6. disp. 14. n. 1. Rebell. d. lib. 6. q. 13. num. 1. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 27. vbi n. 28. intelligit procedere ne dum in morte naturali, sed etiam accidentali, imò & ciuili, veluti cum quis est deponatus, vel in metallum damnatus, aut religionem professus, vt docet Molin. d. disp. 289. n. 6. Surd. conf. 171. a. n. 7. & lib. 2. 66. n. 10. & 11. Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 7. n. 9. cum segg. Azor. d. c. 10. q. 8. Rebell. d. q. 2. 3. num. 15. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 29. Carol. Tapia in reper. anti. iuris, de Sacrosanct. Eccles. verbo ideoque, nec de his, Dilect. Cutel. de donat. inter patrem & fil. tract. prima disp. 3. n. 2. pag. 103. Et vt donatio inter coniuges morte donantis confirmetur, opus est vt ante mortem eam præcedat traditio rei donatæ vera, vel fida, d. l. Papirianus, vbi gloss. verbo mariti, vt per Gregor. d. l. verbo in su vida, Matienf. l. 7. gloss. 3. n. 3. & l. 1. lib. 1. noui recop. Molin. d. disp. 289. n. 4. Valac. conf. 3. n. 6. Grotius. pract. lib. 2. q. 12. n. 120. D. Barbof. in l. que dotis, n. 65. ff. soluto matrim. Card. Mant. d. lib. 2. tit. 7. n. 12. cum segg. Rebell. d. q. 13. n. 16. Sanch. d. disp. 14. num. 6. cum segg. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 36. & 37.

Si renouetur ab eo tacite, vel expressis.] Notatur ad hoc, quod vt donatio inualida inter coniuges morte confirmetur, desideratur donantem in eadem voluntate persistere vsque ad mortem, quare si expressè, ac tacite renouet, minimè confirmabitur morte, vt per Sanch. d. lib. 6. disp. 15. per totum, Molin. d. disp. 289. n. 11. vers. secundus euentus. Et tacite censetur donatio renouata si diuortium inter coniuges sequatur, nisi ex mutuo consensu, & beneplacito fuerit factum, l. si diuortium, s. si maritus, & l. cum hic status, s. si diuortium, ff. hoc tit. Molin. d. disp. 289. n. 12. Vel si facta fuit sequutio propter adulterium, nisi reconciliatio inter eos Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 7. n. 29. Item tacite censetur huiusmodi donatio renouata si donans vendat, peremeret, leget, aut donet eandem rem alteri, imò si pigram illam alteri tradat, aut speciali hypothecæ subiciat, nisi de voluntate donantis confiteri intendere, vt donatio perseueret, l. cum hic status, s. si maritus, & l. quædam res, ff. hoc tit. Molin. de iust. disp. 289. num. 11. plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 15. n. 1. item tacite censetur renouata si facta sit à viro dote esset sine liberis, eis nascitibus, Rebell. d. q. 13. num. 1. Molin. d. disp. 289. n. 13.

Præsumitur naturale persolui.] Notatur ad hoc, quod si donatarius ante donantem moriatur, nulla est facta inter viuos donatio, d. l. cum hic status, s. si maritus, & l. a marito, C. hoc tit. Rebell. d. q. 13. n. 13. & l. ronym. Portoles in tract. de consort. & iudicium, leg. c. 52. n. 10. Sanch. d. lib. 6. disp. 14. n. 10. cum segg.

De Secundis Nuptiis.

TIT. XXI.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præpol. Alex. de Neuo. Cujac. Durand. in breuiar. aureo iuris Canon. & in speculo iuris, sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. tit. Decret. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. Petr. de Rancenna in compend. iuris Canon. Mart. Mesnard. in epitome Decret. Dan. Venat. in analysi method. iuris Pontif. à pag. 588. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decret. Barth. Carthag. in exposit. tit. iuris Canon. Canif. in sum. iuris Canon. nouissime Ioan. Honor. lib. 4. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

S V M M A R I U M.

- 1 Nuptia secunda non sunt benedicende, & n. 2.
- 2 Sacerdos secundis nuptiis benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit.
- 3 Amplia etiam si benedicat secundum Matrimonium dissoluto primo.
- 4 Suspendo, quam incurrit sacerdos secundis nuptiis benedictionem impertiens in casu non permissio non incurritur ipso iure.
- 5 Sacerdos secundis nuptiis contrahentium alterius Parochia benedictionem impertiens absque Parochi, vel Ordinarij licentia quam penam incurrat, ostenditur.
- 6 Paria arbitraria ultra suspensionem imponi potest sacerdotibus secundis nuptiis benedictionem impertiens in casu non permissio.

CAP. Capellanum. I. Alex. III.

- Presbyterum qui benedicit secundas nuptias Episcopus debet suspendere ab officio, & beneficio & mittere eum Roman. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpol. Canif. Cujac. Alex. de Neuo, Cened. collect. 49. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 129. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 604. remissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 16. cap. vnic.
- 2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Clar. lib. 5. §. fin. q. 7. n. 2. Zerol. in praxi Episc. p. 2. verbo nuptie, Menoch. de arbitr. casu 417. per tot. ubi in n. 2. subdit decisionem huius text. non corrigi per Conc. Trid. sess. 24. de reform. matr. c. 1. quo simpliciter constitutum est nuptias esse benedicendas, quia de primis nuptiis ex Conc. intelligendū, & non de secundis, Perez l. 1. col. 1. vers. est & alia paria, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 52. Petr. Moz. de contrah. tit. de matr. §. de naturalib. matr. n. 10. Bonac. comm. crim. verbo Sacerdos benedicens, Henrici in sum. lib. 11. c. 1. n. 2. Gutier. de Matr. c. 106. m. 14. cum seqq.
  - 3 Ab officio, beneficioque suspensum.] Notatur ad hoc, quod Sacerdos secundis nuptiis benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit, ut per Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 1. n. 2. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 8. n. 27. Gutier. d. c. 106. n. 16. à qua suspensione excusat qualibet ignorantia etiam crassa, dummodo non sit ita crassa, ut sit ingens temeritas, Sanch. lib. 3. disp. 48. n. 7. Gutier. d. tract. c. 7. §. n. 16.

Quamvis autem aliqui teneant prædictam suspensionis penam locum habere tantum, ubi constante Matrimonio priori presbyter secundas nuptias benedicit, ex quorum numero sunt Cou. d. §. 11. n. 2. Aloyf. Ricc. in praxi fori Eccles. decis. 369. n. 2. in 1. edit. & res. sol. 3. in 2. edit. verius tamen est Sacerdotem incurtere huiusmodi suspensionem si benedicat secundum Matrimonium etiam dissoluto primo, ut docent Mar. Alter. de censur. tom. 2. disp. 11. de suspens. c. 4. vers. sed primo, Salzed. in praxi. c. 77. lit. D. Marc. Ant. Genuen. in praxi Archiep. Neapol. c. 59. in vlt. edit. Sanch. lib. 7. disp. 8. 2. in fin. Vgol. de offic. & potest. Episc. c. 15. §. 12. n. 6.

Hæc pena suspensionis ab officio, & beneficio non infligitur ipso iure in præfenti, quia hic tantum præcipitur, ut ipsum suspensionem remittat absolendum ad Pontificem, quasi dicat, illum suspende, & ubi suspende, à solo Pontifice potes absolui, ita docent Cou. d. §. 11. n. 2. Bernard. d. c. 77. n. 2. Clar. §. fin. q. 7. vers. sacerdos, Nauin man. c. 2. §. n. 137. Perez l. 5. col. 5. vers. intelligi, tit. 1. lib. 5. Ordin. Henrici d. c. 16. §. 2. & lib. 13. c. 39. n. 3. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 241. in fine. Mar. Anton. Genuen. d. c. 59. in vlt. edit. Mar. Alter. d. c. 4. vers. secundo, Sanch. d. disp. 8. n. 2. 6. Gutier. d. c. 106. n. 16.

Hodie ex noua dispositione Concil. Trid. sess. 24. de reform. matr. c. 1. contra Sacerdotes secundis nuptiis benedictiones impertiens subditis alterius Parochia absque Parochi, vel Ordinarij licentia, est imposita pena suspensionis ipso iure interim dum absoluitur ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat: & licet dicta Conciliaris dispositio suspensionem absolute ipsum pronuntiet, hanc tamen suspensionis penam nedum ad officium, sed etiam ad beneficium extendi posse resoluit Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. disp. 11. n. 149. & ab ea non solum Episcopum, sed etiam eius Vicarium posse absolui secure tuerentur Sanch. lib. 3. disp. 52. n. 4. & Mar. Alter. d. c. 4. in fine.

Illud tamen aduertendum duxi, ultra suspensionem de qua in hoc text. imponendam esse penam arbitriam, ut docent Menoch. casu 417. n. 8. Perez d. l. 5. vers. intelligi, Salzed. d. c. 77. lit. F. vers. in hoc delinquens, Cenal. comm. contra comm. q. 604. n. 135. Aloyf. Ricc. d. res. sol. 113. n. 1. Vgol. d. §. 12. n. 6. in fine.

Ad Sedem Apostolicam nullatenus destinare, &c.] Hæc missio ad Romanam Curiam sublata fuit per Extravag. Ioannis XXII. de qua meminerunt Cou. d. §. 11. n. 2. vers. est tamen, Salzed. d. c. 77. lit. C. Henrici d. c. 16. §. 2. lit. Q. Sanch. d. disp. 8. n. 28. Mar. Alter. d. c. 4. vers. quinto.

S V M M A R I U M.

- 1 Dubitans de morte coniugis nisi prius certificetur contrahere non debet, & si contraxit, potest reddere, sed non exigere debitum, & si postmodum sciat primam viuere, dimittat secundam.
- 2 Captiui apud hostes Matrimonium est validum.
- 3 Coniux qui dubius de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere potest, tenetur tamen reddere.
- 4 Iudex Ecclesiasticus non debet mulieri facultatem concedere, ut secundo viro nubat, donec certum nuntium acceperit de morte prioris quantumcumque annorum spatio quindecim abfuerit.

CAP. Dominus. II. Luc. III.

Ad secundas nuptias nullus transire præsumat, nisi prius constet de morte vxoris, & si aliquis

FFF 3 adhuc